

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

Лабораторія удосконалення майстерності майбутнього психолога
імені Кагальняк Анни Іванівни

Польсько-українська науково-дослідницька лабораторія психодидактики
імені Яна Амоса Коменського

Хмельницький національний університет

Київський державний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Збірник наукових праць за матеріалами
Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінги»
(30 травня 2019 року)

Умань 2019

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини від 14 червня 2019 року (протокол №12)

Рецензенти:

Сафін О.Д. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Осадченко І.І. – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту, завідувач Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Відповідальний за випуск:

Перепелюк Т.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінги. Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції(м. Умань, 30 травня 2019 року) / За ред. Т.Д. Перепелюк / М-во освіти і науки України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, ФСПО. – Умань, 2019. – 83 с.

У збірнику подано наукові праці учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінги», яка відбулася 30 травня 2019 року в м. Умані на базі Уманського державного університету імені Павла Тичини за ініціативи факультету соціальної та психологічної освіти та кафедри психології. Збірник адресовано молодим науковцям, студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними науковими досягненнями, проблемами і перспективами в психології, педагогіці, соціальній роботі, менеджменті та економіці.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

©Автори публікацій

© Факультет соціальної та психологічної освіти

Уманського державного педагогічного

університету імені Павла Тичини,

2019

ЗМІСТ

1. Байда Світлана. Тренінги як засіб формування професійної компетентності студентів – майбутніх фахівців. 6 – 9
2. Вахоцька Ірина. Батьківсько-дитячі взаємини як предмет психологічних досліджень. 9 – 14
3. Гичко Юлія. Емоційна компетентність як базова якість у формуванні професійного фахівця. 22 – 24
4. Гончарук Віталій. Концептуальні засади формування екологічної освіти в Україні. 15 – 20
5. Гриньова Наталія. Психогімнастика у роботі психолога. 20 – 22
6. Данилевич Лариса. Екопсихологічний підхід до розвитку обдарованої дитини. 25 – 27
7. Діхтяренко Світлана. Технології формування у старших підлітків культури міжособистісних взаємин. 27 – 30
8. Журавльова Лариса, Можаровська Тетяна. Еколого-психологічний тренінг як форма розвитку екологічної свідомості підлітків. 30 – 34
9. Котлова Людмила. Чесність у структурі моральних цінностей особистості. 35 – 37
10. Кучер Галина. Соціальна робота в громаді щодо захисту прав та інтересів дитини. 38 – 39
11. Лівандовська Інна. Застосування коучингових технік у роботі з підлітками та їх батьками. 40 – 44
12. Мельниченко Людмила. STEM-тренінги у процесі формування мотивації студентів до проведення дослідження. 44 – 47
13. Міщенко Марина, Руденко Світлана. Психологічне забезпечення діяльності в екстремальних ситуаціях. 48 – 51
14. Осадча Лариса. Психологічні особливості само актуалізації особистості менеджера. 51 – 54
15. Піковець Наталія. Місце психологічних ігор у сучасній психологічній практиці. 55 – 58

16. Перепелюк Тетяна, Перепелюк Лілія. Розвиток екологічної культури населення. 58 – 63
17. Сафін Олександр. Проблема особистісної відкорегованості у роботі полі графолога. 63 – 66
18. Харченко Надія, Парфенюк Альона. Соціально-психологічний тренінг як засіб розвитку «образу Я» майбутніх психологів. 67 – 70
19. Шаповалюк Карина. Самоактуалізація як шлях до особистісного зростання. 70 – 73
20. Шеленкова Наталія, Бархатова Анастасія. Проблема вивчення почуття провини. 73 – 75
21. Якимчук Борис. Індивідуально – професійний розвиток майбутніх практичних психологів. 76 – 80
22. Якимчук Ірина. Розвиток професійної ідентичності у студентів – психологів. 80 – 83

2. Львовочкіна А. М. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук «Психологія розвитку екологічної культури студентської молоді»: Київ, 2013. – 42 с.

Сафін Олександр,

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини, м. Умань

ПРОБЛЕМА ОСОБИСТІСНОЇ ВІДКОРЕГОВАНOSTІ У РОБОТІ СУЧАСНОГО ПОЛІГРАФОЛОГА

В останні роки в Україні популярною стала перевірка на поліграфі, особливо під час призначення на посади до правоохоронних органів. І попри те, що деякі науковці називають таке тестування псевдонаукою, поліграфологи з'явилися у багатьох державних структурах і у приватному секторі. «Детектор брехні» допомагає виявляти та одержувати ту інформацію, яку приховує людина (психічно здорова чи з пограничними розладами, тобто невротами).

Ми живемо в захоплюючі часи розвитку психофізіологічної детекції брехні, якій притаманні сучасні комп'ютерні технології, валідні поліграфологічні методики, вдосконалені математичні алгоритми обрахунку поліграм, можливість усесвітнього обміну поліграфологічними знаннями й досвідом.

Нині точність самого поліграфа, як приладу, досягла досконалості на рівні 92%. Проте, як свідчить стара американська поліграфологічна приказка: «Поліграф хороший настільки, наскільки хороший його поліграфолог». Тому фахівців поліграфа поділяють у професійному середовищі на поліграфологів та операторів поліграфа. Одразу знаходимо відповідь на запитання – чи можна обманути поліграф. Відповідь буде такою – поліграф обманути неможливо,

можна обманути оператора поліграфа, але не поліграфолога. Ще це означає, що результат поліграфологічного обстеження не буде об'єктивним, якщо оперувати поліграфом буде людина особистісно чи соціально незріла, із певним букетом психологічних проблем, нехай і професіонал. Теорія ймовірності гласить – ймовірності перемножуються! Тобто, якщо ймовірність достовірних даних, наданих поліграфом, складає 0,92, а ймовірність об'єктивної фіксації отриманих за його допомогою даних та їхньої подальшої вірної інтерпретації (поліграфолог) – 0,3, то ймовірність об'єктивних висновків за даними обстеження складе лише 0,276.

Об'єктивність над суб'єктивністю – золоте правило поліграфології. Отже, пріоритетним завданням кожного поліграфолога є досягнення високого рівня професіоналізму (а це - знання, навички, вміння, досвід, внутрішні переконання). Із цією метою, Міжнародною лігою поліграфологів встановлено високі стандарти етичної практики, поліграфологічних методів, апаратури, освіти й жорстко контролюється відповідність означеним стандартам. Тобто, незалежно від того, представником якої школи презентує себе той чи інший поліграфолог («чикагської», «краснодарської», чи власне української), він має мати уявлення:

- ✓ про способи і методи проведення психофізіологічних досліджень;
- ✓ знати: природничонаукові основи проведення цих досліджень;
- ✓ спеціальну термінологію; правові і методичні засади проведення цих досліджень;
- ✓ організаційні вимоги до проведення цих досліджень;
- ✓ характеристики ТЗ, які використовуються при проведенні цих досліджень;
- ✓ специфіку формулювання висновків за результатами проведення цих досліджень.
- ✓ вміти: адекватно оцінювати відповідно до ситуації доцільність і можливість проведення цих досліджень;

- ✓ обирати і коректно використовувати різні методики цих досліджень;
- ✓ формулювати висновки за результатами проведення цих досліджень;
- ✓ враховувати під проведення цих досліджень індивідуально-психологічні особливості обстежуваного;
- ✓ складати довідку за результатами цих досліджень;
- ✓ працювати із ТЗ, що використовуються при проведенні психофізіологічних досліджень.

Сьогодні в Україні при підготовці поліграфолога пріоритет надається наявності у нього психологічної чи юридичної освіти і майже не звертається увага на його життєву зрілість, морально-етичні якості і особливо особистісну відкорогованість. Як результат, такий спеціаліст буде не лише формально готуватися до проведення передтестової бесіди, порушуючи, як наслідок, процедуру її проведення, але й поверхово, а подекуди неухажно фіксувати психофізіологічні реакції і що ще гірше, невірні їх обраховувати. А між тим «у його руках» перебуває доля людини, яка намагалася чи довести власну невинність, чи отримати позитивні результати при прийомі на роботу, чи довести лояльність до своєї організації під час проміжного скрінінгу.

Ще гірше, коли через волю свого керівництва висококваліфікований поліграфолог опиняється в умовах форс-мажору, проводячи щодня по 3 і більше обстежень в робочий день, не встигаючи повноцінно відпочити і ретельно підготуватися до наступних обстежень. – А ще гірше – робити висновки на прохання замовника!

Але якщо він навіть неперевершений фахівець, погану службу можуть йому скласти певні комплекси, зокрема, неповноцінності, коли він починає самостверджуватись під час передтестової бесіди, відчуваючи власне безумовне домінування і повну процесуальну залежність обстежуваного.

Окремі параноїдальні тенденції можуть виражатися у тім, що такий фахівець із першої секунди спілкування із об'єктом обстеження вбачає у його поведінці приховану протидію і через це ставиться упереджено до обстежуваного протягом усієї процедури, він бачить цю протидію усюди, навіть там, де її немає. Це, безумовно, виснажує обстежуваного ще до початку безпосередньої перевірки на поліграфі, вганяючи його і без того у пригнічений стан. Мені відомі випадки, коли подібний горе-поліграфолог виганяв із кабінету обстежуваного через те, що сам довів його до сперечання.

Зустрічаються поліграфологи, які нехтують дрес-кодом, під час передтестової бесіди розвалюються у креслі, невмотивовано маніпулюють різними предметами, відхиляються від теми бесіди, починають сперечатися з обстежуваним. Є і такі, які перебувають у полоні здобутків психології у сфері неінструментальної детекції нещирості і враховують їх при складанні загальної оцінки результатів поліграфологічного обстеження, чого робити ні в якому разі не можна.

Таким чином, з огляду на те, що на цей час (якщо не рахувати навіть дипломованих поліграфологів, підготовлених для силових міністерств та відомств країни, дослідження яких є фактично неможливим), їх вже за 300, вбачається за актуальне провести перше дослідження, професійному аудиту їхнього психічного здоров'я, що б дозволило дотримуватися стандартів якості при їхньому відборі на навчання (сьогодні професійно-психологічний відбір фактично відсутній), так і професійної кваліфікації, враховуючи при цьому стан їхньої особистісної відкорегованості і своєчасно вживаючи за необхідності відповідні організаційні заходи.